

DAT VIEL MEE

DOOR

HENRI HOOGLANDT.

I.

Meester Lamers klapte in zijn groote handen, dat het klonk over de speelplaats. De kinderen hielden op met spelen, schikten zich klas bij klas, in een lange rij en gingen netjes de poort in. De deuren der lokalen stonden open. Op weg naar zijn klas, hing elk kind zijn pet of hoed aan zijn eigen kapstok en liep dan dadelijk de open deur binnen en naar zijn plaats.

Toen meester Lamers binnen kwam, zat de klas klaar om te bidden, rustig en ordelijk.

Maar rustig waren ze toch niet allemaal. En een paar jongens zaten geweldig te stoken (blozen). Daar had je Jaap, en Wim, en Henk, en Piet en Jan! ze keken schuw naar elkaar en durfden toch ook niet al te veel elkaars opmerkzaamheid trekken. Meester Lamers was wel goed, maar je kon toch niet alles doen bij hem. En ditmaal was het wel heel erg.

Ze hielden van hun meester. En — dat zeiden vooral de jongens — je kon zoo erg makkelijk met hem praten. Hij kon tusschen hen in staan, of hij een jongen mee was. En als je

wat uitgehaald had, vond hij het ook wel goed, dat je je zooveel mogelijk verdedigde. Maar je moest hem niet met valsche streken

of leugens aankomen, of „schelmen” met je werk. Desnoods tien keer liever ondeugend dan valsch. „Liever vliegers dan liegers,” zei hij altijd. O, wat kon hij tegen dat liegen te keer gaan. „Preeken,” noemden ze dat onder elkaar. En als meester Lamers „preekte,” was het niet malsch. Menige jongen had liever een waai om zijn ooren dan een preek. Want — dan begon je geweten zoo akelig mee te praten. En voor dien dag kon je je plezier dan wel op.

De jongens waren nu bang, dat er een preek zou komen. Vlak voor schooltijd waren ze bezig met hokkietikken en toen dat verveelde, gingen ze staan hangen bij de jonge kastanjeboomen, die op 't plein stonden. Jaap zei: „zouden ze nog willen buigen?”

„Probeer 't eens.”

En Jaap ging op een der paaltjes staan, die ter bescherming om het boompje stonden, rekte zich uit, en ging er boven aan hangen.

Het boog. Langzaam zwikte het dunne stammetje door.

„Verder, verder,” riepen de jongens. Wim, Henk, Piet en Jan trokken Jaap aan zijn beenen. En toen gebeurde het. 't Stammetje brak.

En dat was juist gebeurd toen meester Lamers buiten kwam om de kinderen binnen te roepen. Wat een schrik hadden ze gekregen! Natuurlijk, nu kwam er een preek! En wie weet wat nog meer.

Ze vouwden de handen en sloten de oogen, doch hoorden ditmaal niet veel van het bidden.

Hun hart was te vol en te angstig! De boompjes stonden er nog slechts twee jaar. En meester was er zoo blij mee.

„Amen!” klonk het, en ieder zat met de armen gesloten.

Daar kwam het.

„Jongens!” zei meester Lamers, „ik zag daar net toen ik de school in ging iets, dat me verbazend spijt.” Een paar van jullie hebben een kastanjeboompje geweldig toegetakeld. En nu wou ik wel graag weten, wie dat gedaan hebben. Die jongens moeten maar eens vóór de klas gaan staan.”

„Dus je zelf aangeven?” Ze schrokken. „Wie zóu dát nou doen! Als meester het op den man af vroeg! Maar zoo van zelf opstaan en voor de klas komen? Dank je lekker, dat deden ze niet. Hij wist zeker niet, wie 't gedaan hadden. En klikken van elkaar deden ze niet, dus zou 't niet uitkomen.” In een oogenblik vlogen die gedachten hen door 't hoofd.

Meester wachtte even en keek over de klas.

Toen schoof er een voet, en Jaap liep met gebukt hoofd langs het paadje tusschen de banken naar voren.

Toen hij voor de klas stond merkte hij pas, dat hij er alleen stond. En hij schrok. Wát! bleven de anderen zitten? Hoe valsch, hoe in-gemeen. Ze hadden toch even veel schuld als hij, en nu lieten ze hem er voor opdraaien? Hij kòn 't niet gelooven. En toch, 't was zoo. Geen enkele jongen kwam meer naar voren.

„Niemand meer?” vroeg meester streng. De jongens bewogen zich niet.

„Als Jaap zoo dom wou wezen, moest hij 't weten. Zij waren zoo gek niet om zich aan te geven. En ze knipoogden tegen elkaar van: „wij weten, wel beter.”

En weer hoorden ze meester Lamers: „Dus ben jij de schuldige, Jaap?”

„Ja, meester!”

„Alleen?”

Nu zaten de vier toch in spanning. Als Jaap hen nú eens verklapte, dan zat er wat voor hen op.

Vol verlichting hoorden ze hem antwoorden: „Dat wil ik liever niet zeggen.”

„Goed, ik verlang ook niet, dat je je kameraden zult verraden. Maar — en meester Lamers keek donker over de jongens — ik begrijp best, dat Jaap het niet alleen heeft kùnnen doen. Daarom vraag ik nog eens: wie van de jongens heeft meegedaan?”

En weer bleef het stil, angstig stil.

„'t Is best. Dan kunnen we beginnen te rekenen. Ga maar zitten, Jaap en kom van avond om zeven uur maar eens bij me thuis.”

„Goed, meester.”

Dien middag was het niet plezierig in school. Meester Lamers was verdrietig en norsch, omdat er zulke leugenaars in de klas waren, en de jongens stil en vervelend. De anderen vonden het flauw van Wim en Henk en Piet en Jan, om zich zoo stil te houden. Ze lieten nu alles op Jaap neerkomen en vertrouwden er op, dat Jaap niet zou klikken. Maar zij vonden het flauw en gemeen. Nu moest meester hen immers allemaal wel voor leugenaars houden en stiekemerds. En dat wilden ze niet.

Toen de school uitging hielden ze op de speelplaats een heftige vergadering. Onze vier stonden er midden in. De anderen schreeuwden

hen toe, dat ze lãf waren en nog naar meester Lamers gaan moesten. Maar zij gingen daartegen in: ze zouden wel wijzer wezen. Hij wist immers niet wie 't deden. En de anderen weer: dat is 't juist. Nu houdt hij ons allemaal voor valsch. De heele klas.

Nou, dat kon hùn wat schelen, ze gingen niet. En toen besloot de heele bende om morgenmiddag samen te gaan klikken als ze er dan nog niet geweest waren.

Meester Lamers hield niet van klikken. „Je moet elkaar niet verraden,” zei hij. „Vertel me liever wat van je zelf.” Maar ditmaal zou hij toch ook wel inzien, dat ze niet anders konden. Den smaat van een valsche klas te zijn, konden ze niet op zich laten zitten.

Dat stond de vier vriendjes niets aan. Maar ze dachten, och, dat luwt wel weer. En klikken durven ze tòch niet, als ze er voor staan. En dus gingen ze nog tamelijk welgemoed naar huis.

II.

Precies om zeven uur belde Jaap aan meester Lamers' deur. Hij was niet erg op zijn gemak. Maar enfin, door dien zuren appel moest hij heen bijten. 't Speet hem nu wel van dat boompje. Vader en Moeder hadden gezegd: „Ja Jaap, nu moet je je straf dan maar dragen. Ik elk geval zijn we blij, dat je eerlijk de waarheid hebt gezegd.”

Meester deed zelf open.

„Ben je daar al, Japik! kom maar eens mee.”

Hè, het klonk goed. Als meester Japik zei, was hij niet erg kwaad. Jaap ging mee naar meesters kamer.

„Hè, wat is het hier leuk! Wat een boeken heeft u en platen!”

„Vind je 't leuk? Daar ben ik blij om. Ga maar eens zitten, dan drinken we een kopje thee en babbelen een beetje!”

Moest hij nu daarvoor komen? Dat was dan zeker zooveel als de „algemeene inleiding” en straks zou meester wel tot de „bizondere gevallen” oftewel de kastanjeboomgeschiedenis overgaan.

Meesters Lamers zag wel aan Jaap's oogen, dat hij verwonderd was.

„Valt het je niet mee?”

„Hoe bedoelt u?”

„Wel, de straf!”

„Maar dit is toch geen straf?”

„Ja, ik wou voor straf jou eens een beetje laten praten.”

„Dan kom ik er wel genadig af.”

„Zoo, vind je! Wat had je dan verwacht.”

„Nou, ik weet niet. Een pak slaag,” en hij keek naar meesters groote handen.

„En dat kwam jij dan maar kalmweg halen? Jij bent me er eentje!”

„Wel, ik heb het toch verdiend.”

„Zoo, als je dat dan maar weet.”

„Kijk eens,” zei meester Lamers, „ik vind het verbazend mooi van je, dat je vanmiddag dadelijk naar voren kwam en je kameraden niet verklapte.

Dacht je er geen oogenblik aan om te blijven zitten? Je kon het toch even goed doen, als zij.”

„Een oogenblik wel, maar dadelijk wist ik, dat 't valsch was, en toen stond ik ook al voor de klas.”

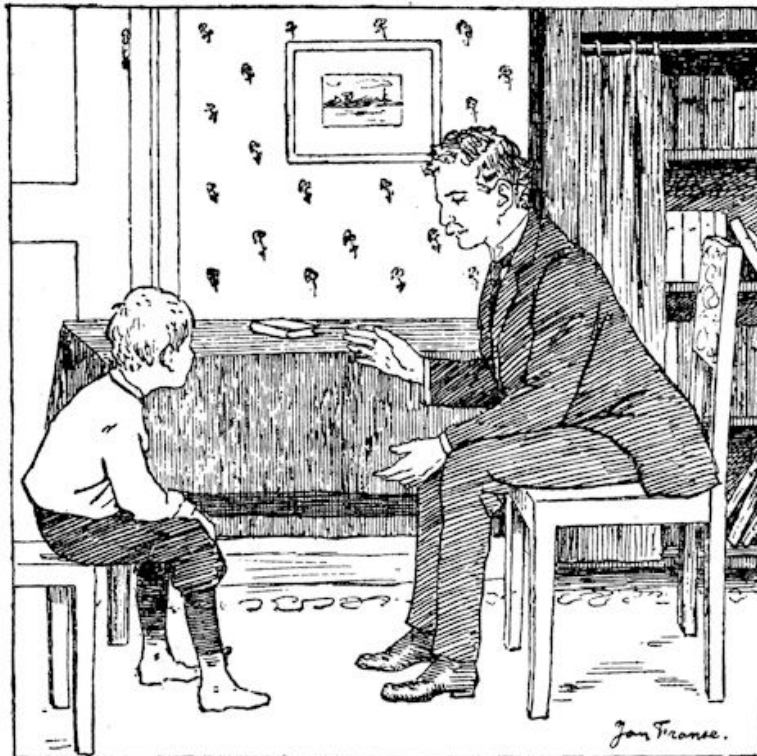
„Hoe kwam je er toch toe om aan dat boompje te gaan hangen, en die andere jongens aan je beenen te laten trekken!”

„Wéét u dat al?”

„Ik zag 't juist, toen ik buiten kwam!”

„Och, ik weet niet. Zoo maar. We hadden hokkie getikt en verveelden ons. En toen dacht ik opeens: zou die boom nog wel willen buigen? En toen ging ik er aan hangen en zij aan mij, en toen brak het stammetje. Maar 't spijt me nu wel.”

„Dat is al wat! Zie je, dat we kwaad doen en onnadenkend zijn is geen wonder. We doen allemaal kwaad. Als we 't dan maar inzien en er berouw over hebben. En als we God bidden, wil Hij ook maken, dat we maar niet alles doen wat we in onze gedachten krijgen. Zal je daar over denken, Jaap?”

Jan Franse.

„Ja, meester.”

Toen, opeens, vroeg hij: „Heeft u er vroeger wel eens wat op gehad?” Het leek hem zoo vreemd toe, dat meester Lamers een jongen was geweest als hij nu, en ook misschien streken had uitgehaald.

Meester lachte. „Nou, en of! Wou je dat graag eens hooren?”

„Ja, héél, héél graag.”

„Luister dan maar. 't Heeft wel wat van jouw geschiedenis.

Onze meester was heel streng. Toch mochten wij hem wel. Alleen, wát we ook gedaan hadden, hij sloeg ons met een scherp gekant latje in de hand. En daar hielden we natuurlijk niet van. Praatten we — een plak in de hand. Was 't werk niet af, we moesten de hand ophouden, altijd maar weer. Soms kregen we zooveel, dat onze handen er dik en blauw van werden.

Nu hadden we, toen ik nog school ging, looden inktpotten. De jongens sneden dan wel eens stiekem stukjes van den rand en smolten dat. Maar 't is erg best te zien, als je 't pas gedaan hebt. Dan is de snede glad en blinkend.

Eens sneden ik en een paar kameraden bijna den geheelen rand van zoo'n inktpot. En, net als vanmiddag, was er niemand in de klas, die 't gedaan had, toen meester er naar vroeg. Hij was geweldig boos, maar kon de schuldigen niet vinden.

Ik was echter lang niet gerust. Je weet niet, Jaap, welk een lastig ding een geweten is. En nog dienzelfden avond ging ik naar hem toe om 't te vertellen.”

„Hoe, durfde u,” zei Jaap bewonderend.

„Ja, dat weet ik niet meer. Ik moèst. En ik ging.”

Meester zat met zijn vinger een woordenboek open te snijden. En rookte kalm een pijpje. 'kZie 't hem nòg doen.

„Zoo, Karel,” zei hij, „wat kom jij vertellen?” En hortend en stootend zei ik 't van den inktpot.

„Dat zeg je wel wat laat, vadertje. Waarom 't vanmiddag niet verteld?”

„Ik durfde niet.”

„Dat is maar gekheid. Wie kwaad durft doen, moet ook niet bang zijn, dat 't uitkomt. Jammer dat ik mijn latje hier niet heb.” Ik blij natuurlijk.

„Willen we de straf maar tot morgen uitstellen?” vroeg hij.

„O, alstublieft niet,” zei ik. Want ik hoopte er gemakkelijk af te komen.

„Als 't dan wezen moet,” zei meester, „zal 't gebeuren.”

En toen nam hij zoo'n metalen laarzenaantrekker en gaf me er wat mee in beide handen, dat ik 't uitgilde. Ze branden en prikten me en zagen bont en blauw.

„Dat zat u niet glad, hoor!”

„Nee, je ziet, dat ik er niet zoo genadig afkwam, als jij nu. Maar ik was 'smiddags ook niet zoo eerlijk geweest als jij.

Enfin, toen het afgeloopen was, gaf meester me een paar dikke appels.

„Pak aan,” zij hij, „en zeg maar aan je kameraden, dat ze er van zullen lusten.”

Hij kon mooi praten. Ik kon de appels niet van tafel pakken, zoo dik waren mijn handen.

Toen stopte meester ze in mijn zak. Meteen deed hij de deur open. „Dag Karel, ik ben blij, dat we eens afgerekend hebben.”

„En wat zei u?”

„Dag meester, en dank u wel.”

Toen ik het den volgenden morgen vertelde, waren de andere jongens jaloersch en bang. En ze hebben er van gelust, dat ver zeker ik je. Maar appels kregen ze niet.

En nou, Jaap, wordt het je tijd, jongen. Ik ben blij, dat we eens gepraat hebben.”

„Dag meester! En dank u wel,” zei Jaap schalks. Meester lachte en keek hem eens na.

Toen Jaap den volgenden dag op school vertelde, hoe meester Lamers hem had gestraft, waren Wim, Henk, Piet en Jan erg nijdig. Hadden ze nu óók maar gedaan als Jaap. Dan was die vervelende geschiedenis uit geweest. Daarbij kwam nog dat meester Lamers geducht „preekte” dien morgen. En de bedreiging van de jongens.

Alles en alles met elkaar genomen besloten ze maar te gaan. Om twaalf uur bleven ze met hun vieren zitten.

Of het hun ook „glad zat” werden de anderen niet gewaar. Wel zagen ze, dat ze verdacht roode oogen hadden. Ze konden er echter gerust op wezen, dat meester Lamers goed van hen dacht. 's Middags zei hij, hoe blij hij was met zijn eerlijke klas.

En dat was het voornaamste.